

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю.М. Потєбні ЗНУ

Потєбні ЗНУ

Наталія Метеленко
(підпис)
« 29 »

Наталія МЕТЕЛЕНКО
(ініціали та прізвище)

08 2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки бакалавра

(назва освітнього ступеня)

денної та заочної форм здобуття освіти

освітньо-професійна програма Фінанси держави та підприємницьких структур

(назва)

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

(шифр, назва спеціальності)

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

(шифр і назва)

ВИКЛАДАЧ (-ЧІ): Паршин Ю.І., доктор економічних наук, професор, професор кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів

Ажажа М.А., доктор наук з державного управління, професор кафедри управління та адміністрування

(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено на засіданні кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів

Протокол № 1 від «29» 08 2024 р.
Завідувач кафедри

Іван Клопов
(підпис)

Іван КЛОПОВ
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

В'ячеслав Глушчевський
(підпис)

В'ячеслав ГЛУШЧЕВСЬКИЙ
(ініціали, прізвище)

2024 рік

Зв'язок з викладачем: доктор економічних наук, професор Паршин Юрій Іванович

E-mail: parshin22@ukr.net

Телефон: (+38) 050-480-08-26

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення), а також Viber, Skype, Facebook, Messenger, Telegram – за вибором викладача

Кафедра: Інформаційної економіки, підприємництва та фінансів; 11 корпус ЗНУ, ауд. Л318

Зв'язок з викладачем: доктор наук з державного управління, професор Ажажа Марина Андріївна

E-mail: azazmarina17@gmail.com

Телефон: (+38) 066-911-84-05

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення), а також Viber, Skype, Facebook, Messenger, Telegram – за вибором викладача

Кафедра: Управління та адміністрування; 11 корпус ЗНУ, ауд. Л425

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Фінансова децентралізація та місцеве самоврядування» є вивчення теоретико-методологічних основ і організаційно-правового механізму з функціонування місцевих бюджетів в Україні, та набуття практичних навичок за напрямком формування, розподілу та використання фінансових ресурсів на місцевому рівні.

Прослухавши курс студенти набудуть таких компетентностей як розуміння принципів та механізмів фінансової децентралізації, знання правової бази місцевого самоврядування, навички аналізу фінансових документів та звітів, здатність оцінювати ефективність використання фінансових ресурсів, уміння розробляти стратегії фінансового управління, планувати та контролювати бюджети місцевих органів влади тощо.

Практично-орієнтований курс є основою для таких практичних дій як розробка та впровадження стратегій фінансового управління на місцевому рівні, планування та контроль бюджетів місцевих органів влади, ефективне використання фінансових ресурсів, залучення інвестицій у місцеві громади, організація роботи місцевих органів влади та громад, проведення фінансових аналізів та аудитів, а також підготовка фінансових звітів та документів. Вона також сприяє розвитку навичок комунікації з представниками влади та громади, а також вмінню приймати етичні рішення у сфері фінансів та місцевого управління.

Курс «Фінансова децентралізація та місцеве самоврядування» – це навчальна дисципліна, яка детально розглядає систему формування та використання бюджетів на рівні місцевого самоврядування. Серед його особливостей відзначимо такі теоретичні засади: курс вивчає основні теоретичні аспекти формування доходів місцевих бюджетів; аналізується природа та економічна сутність доходів, класифікація та принципи місцевих бюджетів. В розрізі децентралізації та реформ: вивчається вплив децентралізації на доходи місцевих бюджетів та аналізуються перші результати впровадження бюджетної реформи, спрямованої на підвищення самостійності органів місцевого самоврядування. Серед практичних аспектів: студенти мають можливість

отримати практичні навички роботи з місцевими бюджетами, вивчити їх структуру та особливості, а також розглянути реальні приклади та випадки з практики управління бюджетами.

Курс «Фінансова децентралізація та місцеве самоврядування» викладається після дисциплін «Мікроекономіка»; «Економічна теорія»; «Математичні основи економіки», та передуює дисциплінам «Управлінська діяльність підприємства»; «Банківська система»; «Фінанси». Набуті здобувачами програмні результати навчання та компетентності необхідні при виконанні ними творчих індивідуальних завдань курсових робіт, аналітичних досліджень під час виробничих практик, при написанні кваліфікаційних робіт, а також у подальшій професійній діяльності.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	3-й	3-й
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість годин	180	
Лекційні заняття	30 год.	8 год.
Семінарські заняття	-	-
Практичні заняття	30 год.	8 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	120 год.	164 год.
Консультації	Щосереди о 15:00 до 17:00 ZOOM: Ідентифікатор – 518 446 0073, пароль – 123456 ZOOM: Ідентифікатор – 522 388 4156, пароль – 12345	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14881	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни формуються такі **програмні компетентності**:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 09. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 10. Здатність працювати у команді.

ЗК 11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальні компетентності (СК):

СК 12. Здатність адаптувати інструментарій управління державними фінансами та фінансами підприємницьких структур до змін конкурентного середовища.

Формування цих компетентностей сприяє формуванню у студентів **програмних результатів навчання** (ПРН), визначених Стандартом вищої освіти України для бакалаврів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», затвердженого наказом МОН України №729 від 24.05.2019 р., та узгоджених із матрицями 4-5 опису ОП «Фінанси держави та підприємницьких структур».

Після опанування матеріалом навчальної дисципліни здобувачі здатні продемонструвати **результати навчання** (РН), визначені у ППОП 4 «Фінансова децентралізація та місцеве самоврядування» (табл. 2.1), які з урахуванням співвідношень між РН і ПРН (табл. 2.2) у комплексі формують **програмні результати навчання** (ПРН), визначені ОП (табл. 2.3).

Таблиця 2.1 – Результати та методи навчання, засоби діагностики за навчальною дисципліною ППОП 4 «Фінансова децентралізація та місцеве самоврядування»

Код*	Опис результату навчання (РН)**	Форми викладання та методи навчання	Форми та методи оцінювання***
1	2	3	4
1.1	Знати та розуміти правову основу місцевих бюджетів, права та обов'язки місцевих органів влади та управління щодо формування і використання бюджетних коштів.	Словесні (лекції, ілюстрація, пояснення), наочні (презентації, демонстрації, відео-уроки),	Бліц-опитування (БО), тестування (Т 1, ПТ), виконання практичних завдань (ПР 1), ПЗ
1.2	Вміти використовувати методичні підходи щодо складання проекту місцевих бюджетів.	Словесні (лекції, ілюстрація, пояснення), наочні (практичні заняття, таблиці, схеми), кейс-стаді з індивідуалізацією ситуативної проблематики)	Бліц-опитування (БО), тестування (Т 1, ПТ), виконання практичних завдань (ПР 1), ПЗ
1.3	Застосовувати та використовувати нормативні документи при розгляді, затвердженні та виконанні місцевих бюджетів	Словесні (лекції, ілюстрація, пояснення), наочні (презентації, демонстрації, відео-уроки), кейс-стаді з індивідуалізацією ситуативної проблематики)	Бліц-опитування (БО), тестування (Т 1, ПТ), виконання практичних завдань (ПР 1), ПЗ
2.1	Знати та розуміти механізми міжбюджетних відносин та основи складання й формування місцевого бюджету орієнтованого на результат	Словесні (лекції, ілюстрація, пояснення), наочні (презентації, демонстрації, відео-уроки),	Бліц-опитування (БО), тестування (Т 2, ПТ), виконання практичних завдань (ПР 2), ПЗ
2.2	Вміти формувати склад дохідної бази місцевих бюджетів. Виконувати розподіл окремих видів податку між рівнями бюджетів.	Словесні (лекції, ілюстрація, пояснення), наочні (презентації, демонстрації, відео-уроки), робота з підручником	Бліц-опитування (БО), тестування (Т 2, ПТ), виконання практичних завдань (ПР 2), ПЗ

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4
2.3	Здійснювати розподіл податкових і неподаткових надходжень за складом та структурою	Словесні (лекції, ілюстрація, пояснення), наочні (презентації, демонстрації, відео-уроки), кейс-стаді з індивідуалізацією ситуативної проблематики)	Бліц-опитування (БО), тестування (Т 2, ПТ), виконання практичних завдань (ПР 2)
3.1	Знати методи та форми фінансування проектів розвитку об'єднаних територіальних громад	Словесні (лекції, ілюстрація, пояснення), наочні (презентації, демонстрації, відео-уроки),	Бліц-опитування (БО), тестування (Т 3, ПТ), виконання практичних завдань (ПР 3), ПЗ
3.2	Вміти використовувати різноманітні підходи щодо залучення альтернативних джерел фінансування проектів ОТГ	Словесні (лекції, ілюстрація, пояснення), наочні (практичні заняття, таблиці, схеми), робота з підручником	Бліц-опитування (БО), тестування (Т 3, ПТ), виконання практичних завдань (ПР 3), ПЗ
3.3	Здійснювати методичне супроводження на етапах розробки та погодження проектів, а також на етапі моніторингу та проведення їхньої оцінки	Словесні (лекції, ілюстрація, пояснення), наочні (презентації, демонстрації, відео-уроки), робота з підручником	Бліц-опитування (БО), тестування (Т 3, ПТ), виконання практичних завдань (ПР 3)

* - перша цифра коду РН відповідає номеру змістового модуля, друга – це порядковий номер РН в межах змістового модуля

** - РН сформульовано на основі таксономії SOLO (Structure of the Observed Learning Outcomes - Структура результатів навчання, які можна спостерігати (як поведінку))

*** - умовні позначення щодо форм і методів оцінювання деталізовано у розділі 5

Таблиця 2 – Співвідношення результатів навчання ППОП 4 «Фінансова децентралізація та місцеве самоврядування» із програмними результатами навчання ОП «Фінанси держави та підприємницьких структур»:

Програмні результати навчання згідно ОП (ПРН)	Результати навчання дисципліни (код РН)								
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3
ПРН 12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.	+		+	+	+	+	+		+
ПРН 21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.	+	+			+	+		+	+
ПРН 22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	+		+				+	+	
ПРН 25. Застосовувати інноваційні підходи та використовувати міжнародний досвід для підтримки прийняття рішень у сфері управління фінансами держави, підприємств, банківських і страхових установ, інституцій фондового ринку.		+	+		+	+	+		+

Таблиця 2.3 – Програмні результати та методи навчання, засоби діагностики за навчальною дисципліною ППОП 4 «Фінансова децентралізація та місцеве самоврядування»

Компетентності / результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання*
1	2	3
ПРН 12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.	Словесні (лекція, ілюстрація, пояснення), наочні (презентації, демонстрації, відео-уроки), частково- та проблемно-пошукові (самостійна робота, робота з підручником, контекстне навчання, кейс-стаді з індивідуалізацією ситуативної проблематики)	Бліц-опитування (БО), тестування (Т1, Т2, Т3, ПТ), виконання практичних завдань (ПР 1, ПР 2, ПР 3), ППЗ
ПРН 21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.		Бліц-опитування (БО), тестування (Т1, Т2, Т3, ПТ), виконання практичних завдань (ПР 1, ПР 2, ПР 3), ППЗ
ПРН 22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.		Бліц-опитування (БО), тестування (Т1, Т3, ПТ), виконання практичних завдань (ПР 1, ПР 3), ППЗ
ПРН 25. Застосовувати інноваційні підходи та використовувати міжнародний досвід для підтримки прийняття рішень у сфері управління фінансами держави, підприємств, банківських і страхових установ, інституцій фондового ринку.		Бліц-опитування (БО), тестування (Т1, Т2, Т3, ПТ), виконання практичних завдань (ПР 1, ПР 2, ПР 3), ППЗ

* - методи навчання та оцінювання для формування ПРН є узагальненням на основі інформації, поданої відповідно у графах (3) і (4) табл. 2.1

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Характеристика місцевих бюджетів та його фондів.

Тема 1. Характеристика місцевих бюджетів та фонди місцевого бюджету.

Аналіз структури та джерел доходів місцевих бюджетів, визначення основних видатків на місцевому рівні. Розгляд різних типів місцевих фондів, таких як резервні та цільові фонди. Оцінка ефективності використання коштів, аналіз ролі місцевих бюджетів у забезпеченні соціальних, економічних та культурних потреб громад.

Тема 2. Загальний фонд місцевого бюджету.

Структура та джерел доходів загального фонду, оцінка основних статей видатків, вивчення процесу формування та розподілу коштів. Оцінка ефективності витрат, вплив загального фонду на фінансову стабільність місцевої влади. Дослідження ролі загального фонду в забезпеченні соціальних, економічних та культурних потреб місцевих громад.

Тема 3. Спеціальний фонд місцевого бюджету.

Структура та джерела доходів спеціального фонду. Оцінка основних статей видатків, вивчення цільового призначення та використання коштів, фінансування окремих програм та проектів. Роль спеціального фонду у фінансовій стабільності місцевої влади, а також дослідження законодавчих актів та нормативно-правових документів, які регулюють функціонування спеціального фонду місцевого бюджету.

Змістовий модуль 2. Міжбюджетні відносини. Бюджет орієнтований на результат

Тема 4. Міжбюджетні відносини.

Аналіз розподілу фінансових ресурсів між різними рівнями влади, вивчення механізмів та інструментів бюджетного регулювання. Оцінка ефективності трансфертів та субвенцій, дослідження законодавчих та нормативно-правових актів, що регулюють міжбюджетні відносини. Аналіз проблем та викликів у бюджетній політиці, розгляд способів забезпечення фінансової стійкості та автономії місцевих бюджетів.

Тема 5. Бюджет орієнтований на результат.

Питання що пов'язані з розробкою та впровадженням систем управління, які спрямовані на підвищення ефективності витрат державних коштів і досягнення конкретних результатів та цілей. Аналіз методик оцінки ефективності використання бюджетних ресурсів і визначення ключових показників результативності. Використання індикаторів для моніторингу та оцінки досягнень. Впровадження механізмів стимулювання підвищення ефективності витрат.

Змістовий модуль 3. Фінансування проектів розвитку об'єднаних територіальних громад (ОТГ)

Тема 6. Фінансові ресурси комунальних підприємств.

Аналіз джерел фінансування комунальних підприємств. Оцінка доходів та видатків, вивчення тарифної політики та цінової стратегії. Вплив субсидій та дотацій на фінансову стійкість та управління борговими зобов'язаннями. Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів. Впровадження фінансового планування та контролю. Залучення інвестицій та фінансових ресурсів з зовнішніх джерел.

Тема 7. Права і обов'язки розпорядників бюджетних коштів.

Основні повноваження розпорядників бюджетних коштів. Порядок складання, затвердження та виконання бюджетів. Відповідальність за цільове та ефективне використання бюджетних ресурсів. Процедури звітності та контролю за витратами і розподіл та перерозподіл бюджетних асигнувань. Взаємодія з іншими органами

державної влади та місцевого самоврядування. Питання законодавчого регулювання та дотримання нормативних вимог у процесі управління бюджетними коштами.

Тема 8. Бюджетний контроль і моніторинг.

Процедури контролю за виконанням бюджетів. Методи та інструменти моніторингу витрат і аналізу ефективності використання бюджетних коштів. Виявлення та усунення порушень бюджетного законодавства. Оцінка результативності бюджетних програм. Роль аудиторських органів у забезпеченні бюджетної дисципліни. Механізми внутрішнього та зовнішнього контролю.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття / роботи	Назва теми*	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	2	3	4	5
<i>Змістовий модуль 1. Характеристика місцевих бюджетів та його фондів</i>				
Лекція 1	Характеристика місцевих бюджетів та фонди місцевого бюджету	2	1	<i>тиждень 1</i>
Практичне заняття 1	Розподіл доходів і видатків між різними рівнями влади, підходи до формування та структурування місцевих бюджетів, аналіз джерел доходів місцевих бюджетів	2	–	<i>тиждень 1</i>
Лекція 2	Загальний фонд місцевого бюджету	2	1	<i>тиждень 2</i>
Практичне заняття 2	Аналіз джерел доходів загального фонду, оцінка основних напрямків видатків, механізми розподілу та використання коштів,	2	1	<i>тиждень 2</i>
Лекція 3	Загальний фонд місцевого бюджету	2	–	<i>тиждень 3</i>
Практичне заняття 3	Вплив бюджетних рішень на фінансову стабільність місцевих органів влади, розробка і впровадження методів контролю та аудиту.	2	–	<i>тиждень 3</i>
Лекція 4	Спеціальний фонд місцевого бюджету	2	1	<i>тиждень 4</i>
Практичне заняття 4	Аналіз джерел доходів спеціального фонду, оцінка основних напрямків витрат, визначення цільового призначення коштів	2	1	<i>тиждень 4</i>
Лекція 5	Спеціальний фонд місцевого бюджету	2	1	<i>тиждень 5</i>
Практичне заняття 5	Планування та реалізація цільових програм і проектів, залучення додаткових фінансових ресурсів, таких як гранти і донорська допомога	2	1	<i>тиждень 5</i>
Самостійна робота	Теми: Роль і функції резервного фонду місцевого бюджету; Порівняння практик формування та використання місцевих бюджетів у різних країнах. Виконання, оформлення та здача на перевірку самостійної роботи за наданою темою.	40	54	<i>протягом 1-5 навчальних тижнів</i>

1	2	3	4	5
<i>Змістовий модуль 2. Міжбюджетні відносини. Бюджет орієнтований на результат</i>				
Лекція 6	Міжбюджетні відносини	2	1	тиждень 6
Практичне заняття 6	Аналіз механізмів розподілу фінансових ресурсів між різними рівнями влади, оцінка ефективності трансфертів та субвенцій, вивчення впливу міжбюджетних відносин на фінансову стабільність регіонів	2	–	тиждень 6
Лекція 7	Міжбюджетні відносини	2	–	тиждень 7
Практичне заняття 7	Вивчення практик з інших країн для покращення міжбюджетних відносин, вплив децентралізації на міжбюджетні відносини	2	–	тиждень 7
Лекція 8	Бюджет орієнтований на результат	2	1	тиждень 8
Практичне заняття 8	Розробка ключових показників результативності та їх використання для моніторингу й оцінки ефективності бюджетних програм, аналіз методів оцінки ефективності використання бюджетних коштів.	2	1	тиждень 8
Лекція 9	Бюджет орієнтований на результат	2	–	тиждень 9
Практичне заняття 9	Впровадження систем управління, спрямованих на досягнення конкретних результатів та цілей, розробка та аналіз звітів про виконання бюджету, встановлення механізмів стимулювання підвищення ефективності витрат.	2	1	тиждень 9
Самостійна робота	Теми: Роль міжбюджетних відносин у процесі децентралізації; Законодавче та нормативне регулювання міжбюджетних відносин. Виконання, оформлення та здача на перевірку самостійної роботи за наданою темою.	40	55	протягом 6-9 навчальних тижнів
<i>Змістовий модуль 3. Фінансування проектів розвитку об'єднаних територіальних громад</i>				
Лекція 10	Фінансові ресурси комунальних підприємств	2	1	тиждень 10
Практичне заняття 10	Аналіз джерел фінансування комунальних підприємств, оцінка доходів та видатків, розробка тарифної політики та цінової стратегії.	2	1	тиждень 10
Лекція 11	Фінансові ресурси комунальних підприємств	2	–	тиждень 11
Практичне заняття 11	Вплив субсидій та дотацій на фінансову стійкість, управління борговими зобов'язаннями, ефективність використання фінансових ресурсів.	2	–	тиждень 11
Лекція 12	Права і обов'язки розпорядників бюджетних коштів	2	–	тиждень 12
Практичне заняття 12	Порядок складання та затвердження бюджетних коштів, розподіл бюджетних асигнувань, забезпечення цільового та ефективного використання бюджетних ресурсів.	2	–	тиждень 12
Лекція 13	Права і обов'язки розпорядників бюджетних коштів	2	–	тиждень 13

1	2	3	4	5
Практичне заняття 13	Процедури контролю та звітності за витратами, розподіл повноважень між різними рівнями розпорядників коштів, взаємодія з іншими органами влади та підзвітність	2	1	тиждень 13
Лекція 14	Бюджетний контроль і моніторинг	2	1	тиждень 14
Практичне заняття 14	Аналіз процедур і методів контролю за виконанням бюджетів, оцінка ефективності використання бюджетних коштів.	2	–	тиждень 14
Лекція 15	Бюджетний контроль і моніторинг	2		тиждень 15
Практичне заняття 15	Розробка системи моніторингу витрат, виявлення та запобігання порушенням бюджетного законодавства, оцінка результативності бюджетних програм.	2	1	тиждень 15
Самостійна робота	Теми: Джерела фінансування проектів розвитку об'єднаних територіальних громад; Аналіз міжнародних та національних грантових програм; Механізми залучення приватних інвестицій. Виконання, оформлення та здача на перевірку самостійної роботи за наданою темою.	40	55	протягом 10-15 навчальних тижнів
Разом		180	180	

* - деталізований перелік теоретичних питань та практичних завдань розміщено на сторінці дисципліни в СЕЗН ЗНУ Moodle

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття / роботи	Вид контроль-ного заходу	Зміст контрольного заходу	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
<i>Поточний контроль</i>				
На початку аудиторного заняття протягом семестру	Бліц-опитування (БО)	<u>Проміжний оглядовий зріз знань</u> за темами минулих лекцій і практичних занять (протягом 5-7 хвилин): самостійне опрацювання теоретичного (рівень «відтворення» та «розуміння») та практичного (рівень «застосування» та «створення») навчального матеріалу; формат - групові та індивідуальні завдання, обговорення та дискусія.	Передбачає надання повних відповідей і доповнень; спонукає здобувачів до систематичної самостійної роботи при підготовці до поточних занять; активізує абстрактне мислення із застосуванням методу аналізу та синтезу; <u>не передбачає бального оцінювання.</u>	-
<i>Змістовий модуль 1</i>				
Практичне заняття 3, 5	Практична робота 1 (ПР 1)	Перевірка рівня практичної складової сформованих РН 1.1, РН 1.3 за матеріалом тем 1-3 в межах ПР 1 передбачає:	Усі завдання ПР 1 оцінюються комплексно максимально у 10 балів: – незадовільний рівень –	10

		- набуття навичок використовувати методичні підходи щодо складання проекту місцевих бюджетів; - використання нормативних документів при розгляді, затвердженні та виконанні місцевих бюджетів. Перелік індивідуальних завдань, методичні рекомендації та вимоги щодо виконання та оформлення ПР 1 розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.	0 балів (не зараховано); - достатній рівень (60% - 100% від максимального балу) – 6-10 балів (зараховано). При формуванні шкали бальної оцінки стимулюється систематична робота здобувачів протягом семестру.	
Самостійна робота	Реферат	Перевірка рівня сформованості загально-теоретичної та суспільно-професійної складових РН 1.2 за результатами поглибленого засвоєння здобувачем матеріалу тем 1-3 та застосування інноваційних підходів та використання міжнародного досвіду для підтримки прийняття рішень у сфері управління фінансами держави, підприємств та банківських структур. Підготовка презентації з використанням програми PowerPoint під час самостійної роботи.	Реферат оцінюється комплексно максимально у 5 балів з урахуванням повноти, глибини та креативності аргументації щодо висвітлення проблематики: - незадовільний рівень – 0 балів (не зараховано); - достатній (базовий) рівень – 3-4 бали (зараховано); - високий (факультативний) рівень – 5 балів (зараховано). Оформлений реферат здобувач завантажує під власним акаунтом у профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.	5
Лекція 3	Тестування за змістовим модулем 1 (Т 1)	Перевірка рівня теоретичної складової сформованих РН 1.1-1.3 за матеріалом тем 1-3. Питання для підготовки: Що таке резервний фонд місцевого бюджету, і яка його основна мета. Які функції виконує резервний фонд у процесі управління місцевими фінансами. Які чинники впливають на формування розміру резервного фонду. Яким чином відбувається використання резервного фонду в надзвичайних ситуаціях. Які основні відмінності у практиках формування місцевих бюджетів у різних країнах. Як різні підходи до використання місцевих бюджетів впливають на ефективність місцевого управління. Які приклади успішного використання місцевих бюджетів можна навести з різних	Тестові питання оцінюються: <i>правильно/неправильно</i>. Кількість рівнозначних питань – 10. Застосовується шкала переведення кількості правильних відповідей у бали з діапазону 0-5: - незадовільний рівень: 0-2 – 0 балів (не зараховано); - достатній рівень (60% - 100% від максимального балу): 3-10 – 3, 4, 5 балів (зараховано), а саме: 3-5 – 3 бали; 6-8 – 4 бали; 9-10 – 5 балів.	5

		країн.	Тест розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.	
<i>Змістовий модуль 2</i>				
Практичне заняття 8	Практична робота 2 (ПР 2)	Перевірка рівня практичної складової сформованих РН 2.1, РН 2.2 за матеріалом тем 4-5. Повністю виконана практична робота ПР 2 передбачає: - розробку чітких та вимірюваних показників результативності для оцінки ефективності різних бюджетних програм і проектів. - виконання аналізу ефективності використання бюджетних коштів на основі розроблених показників, що допоможе оптимізувати витрати і підвищити ефективність бюджетного процесу. Опрацювання таких питань: Підвищення прозорості і підзвітності у використанні бюджетних коштів, що сприятиме більш ефективному управлінню державними ресурсами. Запровадження системи моніторингу для регулярного контролю та оцінки результатів бюджетних програм, що дозволить вчасно виявляти проблеми і коригувати стратегії. Покращення прийняття рішень завдяки наявності об'єктивних даних про результати та ефективність бюджетних програм, що дозволить більш раціонально розподіляти ресурси	Усі завдання ПР 2 оцінюються комплексно максимально у 10 балів: - незадовільний рівень – 0 балів (не зараховано); - достатній рівень (60% - 100% від максимального балу) – 6-10 балів (зараховано). При формуванні шкали бальної оцінки стимулюється систематична робота здобувачів протягом семестру.	10
Самостійна робота	Реферат	Перевірка рівня сформованості загально-теоретичної та суспільно-професійної складових РН 2.3 за результатами поглибленого засвоєння здобувачем матеріалу тем 4-5 та підготовка презентації з використанням програми PowerPoint під час самостійної роботи.	Реферат оцінюється комплексно максимально у 5 балів з урахуванням повноти, глибини та креативності аргументації щодо висвітлення проблематики: - незадовільний рівень – 0 балів (не зараховано); - достатній (базовий) рівень – 3-4 бали (зараховано); - високий (факультативний) рівень – 5 балів (зараховано). Оформлений реферат здобувач завантажує під власним акаунтом у	5

			профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.	
Лекція 9	Тестування за змістовим модулем 2 (Т2)	Перевірка рівня теоретичної складової сформованих РН 2.1-2.3 за матеріалом тем 4-5. Питання для підготовки: Що таке міжбюджетні відносини, і які основні механізми їх регулювання в Україні. Які проблеми та виклики можуть виникати в процесі міжбюджетних відносин. Які переваги та недоліки бюджету, орієнтованого на результат, у порівнянні з традиційним підходом до бюджетування. Як визначаються ключові показники результативності для оцінки ефективності бюджетних програм. Які методи та інструменти використовуються для моніторингу та оцінки результатів бюджетних програм. Які заходи можуть бути вжиті для підвищення ефективності міжбюджетних відносин та бюджету, орієнтованого на результат	Тестові питання оцінюються: <i>правильно/неправильно</i> . Кількість рівнозначних питань – 10. Застосовується шкала переведення кількості правильних відповідей у бали з діапазону 0-5: – незадовільний рівень: 0-2 – 0 балів (<i>не зараховано</i>); – достатній рівень (60% - 100% від максимального балу): 3-10 – 3, 4, 5 балів (<i>зараховано</i>), а саме: 3-5 – 3 бали; 6-8 – 4 бали; 9-10 – 5 балів. Тест розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.	5
<i>Змістовий модуль 3</i>				
Практичне заняття 15	Практична робота 3 (ПР 3)	Перевірка рівня практичної складової сформованих РН 3.1-3.3 за матеріалом тем 6-8. Повністю виконана ПР 3 передбачає: оцінку доходів та видатків, оцінку використання фінансових ресурсів. Знання порядку складання та затвердження бюджетних коштів, розподілу бюджетних асигнувань, а також цільового та ефективного використання бюджетних ресурсів.	Усі завдання ПР 3 оцінюються комплексно максимально у 10 балів: – незадовільний рівень – 0 балів (<i>не зараховано</i>); – достатній рівень (60% - 100% від максимального балу) – 6-10 балів (<i>зараховано</i>). При формуванні шкали бальної оцінки стимулюється систематична робота здобувачів протягом семестру.	10
Самостійна робота	Реферат	Перевірка рівня сформованості загально-теоретичної та суспільно-професійної складових матеріалу тем 6-8 та підготовка презентації з використанням програми PowerPoint під час самостійної роботи.	Реферат оцінюється комплексно максимально у 5 балів з урахуванням повноти, глибини та креативності аргументації щодо висвітлення проблематики: – незадовільний рівень –	5

			0 балів (не зараховано); - достатній (базовий) рівень – 2-3 бали (зараховано); - високий (факультативний) рівень – 4-5 балів (зараховано). Оформлений реферат здобувач завантажує під власним акаунтом у профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.	
Лекція 15	Тестування за змістовим модулем 3 (ТЗ)	Перевірка рівня теоретичної складової сформованих РН 3.1-3.3 за матеріалом тем 6-8. Питання для підготовки: Які основні джерела фінансування проектів розвитку об'єднаних територіальних громад. Які механізми залучення додаткового фінансування для проектів розвитку громад існують. Як визначаються пріоритетні напрями фінансування в об'єднаних територіальних громадах. Які основні етапи розробки та реалізації фінансового плану проекту розвитку громади. Як оцінюється ефективність використання фінансових ресурсів у проектах розвитку об'єднаних територіальних громад. Які ризики можуть виникати при фінансуванні проектів розвитку громад і як їх мінімізувати.	Тестові питання оцінюються: <i>правильно/неправильно</i>. Кількість рівнозначних питань – 10. Застосовується шкала переведення кількості правильних відповідей у бали з діапазону 0-5: – незадовільний рівень: 0-2 – 0 балів (не зараховано); – достатній рівень (60% - 100% від максимального балу): 3-10 – 3, 4, 5 балів (зараховано), а саме: 3-5 – 3 бали; 6-8 – 4 бали; 9-10 – 5 балів. Тест розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.	5
Усього за поточний контроль	8			60

Семестровий (підсумковий) контроль				
залік	<i>Теоретичне завдання :</i> Тестування (ПТ)	<i>Перевірка рівня теоретичної складової сформованих програмних результатів навчання ПРН 12, ПРН 21, ПРН 22, ПРН 25 здійснюється комплексно відповідно до змісту навчальної дисципліни (розділ 3).</i> Теоретичне завдання представлено у форматі комплексного тесту, до якого включено 30 рівнозначних тестових питань з тем усіх змістових модулів. Тестування передбачає відповідь на теоретичні питання (вірною є лише один з альтернативних варіантів відповідей). <i>Перелік тестових питань для самопідготовки розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i>	Тестові питання оцінюються: <i>правильно/неправильно.</i> Застосовується шкала переведення кількості правильних відповідей у бали з діапазону 6-10: - незадовільний рівень: 0-4 – 0 балів (<i>не зараховано</i>); - достатній рівень (60% - 100% від максимального балу): 13-30 – 6, 7, 8, 9, 10 балів (<i>зараховано</i>): 13-16 – 6 балів; 17-20 – 7 балів; 21-24 – 8 балів; 25-27 – 9 балів; 28-30 – 10 балів. <i>Тест розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i>	10
	<i>Практичне завдання :</i> Індивідуальне практичне завдання (ПЗ)	Перевірка рівня практичної складової сформованих програмних результатів навчання ПРН 12, ПРН 21, ПРН 22, ПРН 25 здійснюється через виконання індивідуального практичного завдання (ПЗ). Практичні завдання сформульовані за темами: Аналіз фінансових джерел: дослідження різних джерел фінансування для місцевого самоврядування та порівняння їхньої ефективності. Оцінка впливу: аналіз впливу фінансової децентралізації на якість послуг, що надаються місцевими органами влади. Моніторинг та звітність: розробка системи моніторингу та звітності для оцінки ефективності використання децентралізованих фінансових ресурсів. <i>Перелік індивідуальних завдань, методичні рекомендації та вимоги щодо виконання та оформлення ПЗ розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i>	Оцінювання виконаного ПЗ є комплексним. Підсумкова бальна оцінка складається з двох частин: (1) правильності теоретичного та методичного підходу щодо вирішення поставлених задач; (2) якості відповідей на запитання щодо змісту виконаної роботи. Захист ПЗ можливий у двох форматах – індивідуально викладачеві (базовий рівень) та прилюдна презентація (високий рівень). Здобувач має право вибрати формат захисту. При виборі здобувачем індивідуального формату захисту, ПЗ максимально оцінюється у 24 бали, прилюдного захисту – до 30 балів: - незадовільний рівень – 0 балів (<i>не зараховано</i>); - базовий рівень (60% - 85% від максимального балу) – 18-26 бали (<i>зараховано</i>); - високий рівень (86% - 100% від максимального балу) – 27-30 балів (<i>зараховано</i>).	30
Усього за семестровий (підсумковий) контроль			40	

*Засоби діагностики рівня досягнення результатів навчання дисципліни та критерії

оцінювання контрольних заходів.

Процедура оцінювання реферату. Мета реферату полягає в розвитку навичок здобувача щодо самостійного творчого мислення, письмового послідовного викладу власних думок на задану проблематику та застосування набутих знань і отриманих висновків для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців. Робота над текстом реферату виконується здобувачем під час самостійної роботи. Реферат оформлюється окремим текстовим файлом, здається на перевірку через персональний акаунт у профілі цієї дисципліни в СЕЗН ЗНУ Moodle та після позитивного відгуку викладача захищається у передбачений спосіб (на контактному аудиторному занятті та/або на консультації). Якщо відгук має критичні зауваження з боку викладача, то реферат з відповідними коментарями повертається здобувачеві на доопрацювання. Захист може проводитися у форматі доповіді-презентації перед аудиторією, яка є однією із форм представлення результатів самостійної роботи студента та передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей.

Бальне оцінювання реферату передбачає два рівня складності – базовий (достатній) і факультативний (високий) рівні, які оцінюються у різні бали. Здобувачеві пропонується на вибір завдання першого або другого рівня складності та після позитивного відгуку або одразу зараховується у його присутності під час аудиторного заняття або на консультації (або в інший час, але обов'язковою є усна перевірна комунікація «здобувач-викладач») – це *базовий рівень складності* (оцінюється у 3-4 бали), або здобувачем додатково готується презентація для прилюдної доповіді під час аудиторного заняття (до 5-10 хвилин), за що нараховуються додаткові бали (1 бал), – це *високий рівень складності* (складається із балами для базового рівня – разом до 5 балів). У разі дистанційного навчання, захист реферату відбувається з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема при увімкненому відео-режимі Zoom-конференції.

Критерії оцінювання Реферату.

Базовий рівень складності:

4 бали – реферат виконано із дотриманням принципів академічної доброчесності та здано на перевірку своєчасно; ідея та концепція релевантні заданому проблемному питанню; проблемне питання розкрито змістовно та по суті; автор реферату чітко формулює думки, стилістично та орфографічно грамотно їх письмово викладає; використовує та структурує набуту з різних джерел інформацію, коректно виділяє причинно-наслідкові зв'язки; аргументує доводи, ілюструючи їх переконливими та конкретними прикладами, та узагальнює їх у своїх висновках відповідно до дослідженої проблематики;

3 бали – реферат виконано із дотриманням принципів академічної доброчесності та здано на перевірку своєчасно; автор розкриває проблематику, достатньо повно, загалом ґрунтовно висвітлює тему, але наведені доводи та аргументи не підкріплені

ППОП 4 «ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ»

конкретними прикладами; здобувач володіє знаннями матеріалу з предметної області на достатньому рівні вимог, але було допущено незначні неточності в поясненні термінів; у висновках відсутня виразна особистісна позиція щодо дослідженої проблематики; мають місце окремі стилістичні та орфографічні помилки;

0 балів – реферат виконано не самостійно або у тексті переважають фрагменти з інших джерел, які включено з порушенням принципів академічної доброчесності; реферат здано на перевірку з порушенням семестрового графіку освітнього процесу поточного навчального семестру; тему висвітлено поверхнево, невміння автора пов'язати предмет обговорення із сучасністю, застосування просторового викладу міркувань без підкріплення фактичним матеріалом або відсутня самостійність суджень; основна думка/теза явно не простежується або є незавершеною чи незв'язною; наведені доводи, аргументи та приклади не корелюють з проблематикою і висновками або загалом не відповідають запропонованій темі реферату; мають місце суттєві вади в оформленні тексту, стилістика тексту не простежується, наявні численні орфографічні помилки.

Високий рівень складності – додаткові бали за прилюдну доповідь-презентацію:

1 бал – захист супроводжується слайдами-презентацією, презентацію структуровано за основними тезами, аргументами та висновками; доповідь логічна і змістовна, синхронізована з демонстрацією слайдів презентації, проголошена вільно; продемонстровано володіння основним і додатковим матеріалом дисципліни, фаховою термінологією, доповідач демонструє креативність та системність знань; під час доповіді демонструються ораторські навички, відповіді на запитання, зокрема уточнюючі, повні, аргументовані й особистісні, зокрема здобувач наводить ілюстративні приклади у контексті тематики реферату;

Тестування. Поточне та підсумкове оцінювання теоретичних завдань здійснюється у формі тестування з використанням платформи дистанційного навчання СЕЗН ЗНУ Moodle відповідно до календарного графіку поточних і підсумкового контролів. Проходження тестів відбувається після ідентифікації здобувача через його персональний акаунт на сторінці дисципліни при увімкненому відео-режимі Zoom-конференції за умови дистанційної присутності викладача та передбачає обмежену у часі відповідь на теоретичні питання – 2 хвилини на один тест: для поточних контролів (Тести 1-3) – до 20 хвилин, як правило, або під час лекційного заняття перед завершенням поточного змістового модуля, або під час консультації за встановленим графіком; для комплексного підсумкового тесту – до 60 хвилин під час контактного аудиторного заняття на останньому тижні навчального семестру та/або на консультації за складеним розкладом.

Практична частина курсу містить три практичні роботи *ПР 1, ПР 2, ПР 3*. Оцінюванню підлягає виконання здобувачами індивідуальних завдань в межах кожної практичної роботи, тематику і зміст яких узгоджено з темами лекцій, під час аудиторних практичних занять і поза аудиторної самостійної роботи.

Кожне завдання виконується послідовно по мірі опанування здобувачем

матеріалу тем відповідного змістового модуля, оформлюється у вигляді файлів MS Word і здається на перевірку через персональний аккаунт у профілі цієї дисципліни в СЕЗН ЗНУ Moodle та після позитивного відгуку викладача захищається викладачеві у передбачений спосіб (на практичному занятті та/або консультації). Якщо відгук має критичні зауваження з боку викладача, то робота з відповідними коментарями повертається здобувачеві на доопрацювання. Обов'язковою умовою зарахування практичної роботи є усна перевірна комунікація «здобувач-викладач». У разі дистанційного навчання, захист робіт відбувається з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема при увімкненому відео-режимі Zoom-конференції.

Критерії оцінювання завдань Практичних робіт (ПР 1-ПР 3):

10 балів – роботу виконано самостійно та правильно у повному обсязі; чітка відповідність завдання темі практичної роботи; роботу здано на перевірку своєчасно, оформлено охайно; здобувач на високому рівні демонструє знання програмного матеріалу, відповіді на запитання, зокрема уточнюючі, при захисті роботи повні та аргументовані, наявні змістовні висновки та ілюстративні приклади;

8-9 балів – майже повна відповідність, незначні відхилення від тематики або пропуски окремих елементів або наявність незначних помилок; роботу здано на перевірку своєчасно, оформлення має несуттєві зауваження; відповіді на запитання при захисті роботи в цілому повні з незначними недоліками, є потреба у незначних доповненнях;

6-7 балів – добра відповідність тематиці але є суттєві відхилення в окремих компонентах та недостатньо аргументовані висновки; роботу здано на перевірку не своєчасно, але без порушення семестрового графіку освітнього процесу поточного навчального семестру; робота оформлена в межах вимог, але її зміст не достатньо структуровано; відповіді на запитання, зокрема уточнюючі та додаткові, при захисті роботи не повні або відсутні, містять помилки у вживанні спеціальної термінології;

0 балів – роботу не виконано або виконано не самостійно з порушенням принципів академічної доброчесності, зокрема виконано інший варіант завдання, та/або не в повному обсязі; наявні численні змістовні помилки або відсутність логічної структури; роботу здано на перевірку з порушенням семестрового графіку освітнього процесу поточного навчального семестру; оформлення роботи не відповідає вимогам; при захисті роботи студент не володіє навчальним матеріалом та/або відповіді на запитання відсутні.

Додаткові (заохочувальні) бали – до 10 балів.

Бальна система стимулювання поза аудиторної навчально-наукової активності здобувачів – це система додаткових балів, яку введено з метою заохочування здобувачів до планомірної, систематичної роботи з поглибленого опанування теоретичним матеріалом і стимулювання їх до творчого підходу та креативного мислення під час розв'язанні практичних завдань, які передбачено цією дисципліною.

Поза аудиторна навчально-наукова активність здобувача є однією із форм самоосвіти (неформальна/інформальна) при формуванні результатів навчання цієї дисципліни (див. табл. 2.1) та має бути підтверджена відповідним документом (диплом, сертифікат, свідоцтво тощо). Зміст поза аудиторних навчально-наукових активностей, за які можуть нараховуватися додаткові (заохочувальні) бали, *повинні корелювати з результатами навчання дисципліни* (див. табл. 2.1), зокрема за такі підтверджені види діяльності: участь у студентських олімпіадах; представлення результатів науково-дослідних робіт здобувача на студентських конкурсах, конференціях; наявність власних розробок і підготовленої роботи та презентації в частині науково-дослідних та прикладних досліджень, які проводяться викладачем навчальної дисципліни та відповідають її спрямуванню; участь у програмах здобуття неформальної/інформальної освіти (онлайн-курси, розміщені на відкритих навчальних платформах, воркшопи, вебінари, майстер-класи, тренінги тощо – за наявності відповідних сертифікатів); інші види та форми активностей у контексті змісту та РН дисципліни.

Якщо результати навчання (знання й уміння), отримані здобувачем під час самоосвіти, відповідають повністю або частково корелюють (неповні, схожі, але зі спорідненої галузі знань тощо) із РН дисципліни, які перевіряються поточними контролями певного змістового модуля (див. графу (4) табл. 2.1), викладач має право оцінити їх при складанні здобувачем з урахуванням цих додаткових балів, але не перевищуючи максимальний бал за цей поточний контроль відповідно до критеріїв оцінювання. Отримані додаткові бали додаються *понад тих балів*, які здобувач може отримати, виконавши всі обов'язкові види робіт і склавши усі поточні контролі, – ці додаткові бали можуть стати вирішальними для отримання більш високої оцінки за весь курс! Тому, **НАПОЛЕГЛИВО РЕКОМЕНДУЄМО** здобувачеві скористатися цією нагодою та підвищити свій загальний бал (*максимально до 10 балів*), отриманий після виконання всіх обов'язкових видів контрольних заходів.

Процедура оцінювання індивідуального практичного завдання.

ІПЗ є Практикумом, завдання в якому індивідуалізовані для кожного здобувача у вигляді тем із кожного змістового модуля. Кожний здобувач повинен узгодити номер власного варіанту індивідуального завдання практикуму з викладачем. Після чого вибрати (користуючись таблицею варіантів) свій варіант. ІПЗ виконується здобувачем під час самостійної роботи за консультаційної підтримки викладача. Після розгляду кожної теми теоретичного матеріалу здобувачам пропонується перелік питань до вивченої теми, які надалі увійдуть до теоретичних питань з тестового випробування. Якщо студент без труднощів відповідає на всі теоретичні питання, можна переходити до виконання індивідуального завдання практикуму за цією темою. Інакше необхідне додаткове звернення до підручників, конспекту лекції тощо. За результатами виконання і захисту робіт здобувач одержує бальну оцінку за Практикум з даного змістового модуля, яка накопичується загальним підсумком. Практикум оформлюються у вигляді файлу MS Word, здається на перевірку через персональний

аккаунт у профілі цієї дисципліни в СЕЗН ЗНУ Moodle та після позитивного відгуку викладача захищається у передбачений спосіб (на останньому/передостанньому контактному аудиторному занятті та/або на консультації). Якщо відгук має критичні зауваження з боку викладача, то робота з відповідними коментарями повертається здобувачеві на доопрацювання. Захист ІПЗ може проводитися у форматі доповіді з презентацією перед аудиторією.

Бальне оцінювання ІПЗ передбачає два рівня складності – базовий (достатній) і високий (факультативний) рівні, які оцінюються у різні бали. Здобувачеві пропонується на вибір завдання першого або другого рівня складності та після позитивного відгуку або одразу зараховується у його присутності під час аудиторного заняття або на консультації (або в інший час, але обов'язковою є усна перевірна комунікація «здобувач-викладач») – це базовий рівень складності (оцінюється у 18-26 балів), або студентом додатково готується презентація для прилюдного представлення отриманих результатів вирішення ситуаційних завдань Практикуму під час аудиторного заняття (до 10-15 хвилин), за що нараховуються додаткові бали (від 1 до 4 балів), – це високий рівень складності (складається із балами для базового рівня – разом до 30 балів). У разі дистанційного навчання, захист ІПЗ відбувається з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема при увімкненому відео-режимі Zoom-конференції.

Критерії оцінювання індивідуального практичного завдання.

Базовий рівень складності:

Бальне оцінювання звіту з ІПЗ та відповідей здобувача щодо його виконання враховує диференційований рівень розуміння (РР) ним опанованого навчального матеріалу на основі таксономії SOLO (Structure of the Observed Learning Outcomes – Структура результатів навчання, які можна спостерігати (як поведінку)), що дозволяє релевантно оцінити рівень сформованості практичної складової програмних результатів навчання (рекомендація МОНУ, лист №1/9-344 від 24.06.2020, <https://surl.li/uldlbv>):

– РР 1: «не знати / не розуміти / частково впоратися із завданням» – 0 балів (не зараховано);

– РР 2: «назвати / розпізнати / виконати дії» та РР 3: «виконати послідовність дій / описувати» – 18-20 балів (зараховано);

– РР 4: «порівняти / показати зв'язки / обґрунтувати / аналізувати» – 21-23 бали (зараховано);

– РР 5: «теоретизувати / генерувати гіпотези / абстрагувати / створювати / формулювати» – 24-26 балів (зараховано).

24-26 балів – ІПЗ виконано самостійно; завдання містить усі необхідні компоненти та відповідає вимогам, визначеним викладачем; здобувач демонструє всебічне системне і глибоке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, передбаченими програмою дисципліни, вміння використовувати їх для вирішення як типових, так і нетипових практичних ситуацій; глибокий, повний та

ППОП 4 «ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ»

якісний аналіз з наданої теми; звіт з ПЗ здано на перевірку своєчасно, має логічну структуру, оформлений охайно;

21-23 бали – ПЗ виконано самостійно; здобувач володіє знанням матеріалу у межах лекційного курсу; здобувач демонструє вміння застосовувати необхідні методи, методики та інструменти, передбачені програмою при вирішенні типових ситуацій, припускаючи окремих незначних помилок; змістовні висновки релевантні результатам розрахунків, але не повні або сформульовані не завжди коректно; звіт з ПЗ здано на перевірку своєчасно, має переважно логічну структуру, оформлення має несуттєві зауваження;

18-20 балів – ПЗ виконано самостійно; завдання Практикуму виконано формально, наявні поодинокі суттєві, але не критичні помилки; сформульовані висновки змістовні, але неповні та/або некоректні; звіт з ПЗ здано на перевірку не своєчасно, але без порушення семестрового графіку освітнього процесу поточного навчального семестру, оформлений в межах вимог, але має виражений компліятивний характер;

0 балів – ПЗ не виконано або виконано не самостійно з порушенням принципів академічної доброчесності, зокрема виконано інший варіант Практикуму, та/або не в повному обсязі; здобувач не володіє понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, передбаченими програмою дисципліни, про що свідчать принципові помилки під час їх використання; звіт з ПЗ здано на перевірку з порушенням семестрового графіку освітнього процесу поточного навчального семестру; мають місце суттєві вади в оформленні звіту, відсутня логічна послідовність у викладенні матеріалу, змістовні висновки поверхневі або відсутні.

Підвищений рівень складності – додаткові бали за прилюдний захист звіту з ПЗ:

3-4 бали – захист супроводжується слайдами-презентацією, презентацію структуровано за етапами вирішення завдань Практикуму; доповідь логічна і змістовна, синхронізована з демонстрацією слайдів презентації, проголошена вільно; продемонстровано володіння основним і додатковим матеріалом дисципліни; відповіді на запитання, зокрема уточнюючі, повні, правильні й аргументовані, зокрема здобувач наводить ілюстративні приклади у контексті вирішення проблематики;

1-2 бали – захист супроводжується слайдами-презентацією, презентацію структуровано, але добір інформаційних матеріалів не завжди обґрунтований та/або контекстний; доповідь логічна та змістовна, проголошена переважно вільно; відповіді на запитання, зокрема уточнюючі, в цілому правильні й аргументовані, але не виходять за межі основного матеріалу дисципліни.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку, що передбачає оцінювання виконаних завдань усіх контрольних заходів впродовж семестру. Нижня межа позитивного оцінювання кожного контрольного заходу складає 60% від максимальних балів, визначених для цього контрольного заходу, а негативний результат оцінюється

в 0 балів. *Загальна семестрова бальна оцінка за дисципліну складається як сума бальних оцінок за всі поточні контролю з усіх змістових модулів (з урахуванням додаткових балів за навчально-наукову активність), комплексний підсумковий тест та індивідуальне практичне завдання і не може перевищувати **100 балів**.*

Залік отримують ті здобувачі, яким на встановлену дату проведення семестрового контролю з даної дисципліни зараховано всі поточні контрольні заходи з усіх змістових модулів, а також які отримали позитивні результати з комплексного підсумкового тесту та захистили на позитивну оцінку індивідуальне практичне завдання. Інакше, здобувач ліквідує існуючу поточну заборгованість на консультаціях, добирає за це відповідні бали з урахуванням встановлених критеріїв оцінювання, після чого йому виставляється залік та фіксується загальна семестрова бальна оцінка з цієї дисципліни за описаними вище правилами.

Бальна оцінка переводиться у **національну шкалу та шкалу ECTS**.

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою
A	90 – 100 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)	

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

1. Васильєва Н.В., Гринчук Н.М., Дерун Т.М., Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. К.: 2017. 119 с.
2. Євдокімова М.О. Місцеві фінанси: навч. посібник. ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Х., 2014. 343 с.
3. Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник / [За заг. ред. В.В. Зубенка]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-П) впровадження». К., 2017. 184 с. URL: https://www.ibser.org.ua/sites/default/files/170x240_preview_0.pdf
4. Паршин Ю.І., Паршина О.А. Економічний аналіз об'єктів критичних інфраструктур: навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2024. 181 с. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/6389>
5. Паршина О.А., Паршин Ю.І., Косарев В.М. Інформаційні системи і технології в управлінні об'єктами критичних інфраструктур: Навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2024. 260 с. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/6512>
6. Руснак Б.А. Місцеве самоврядування в Україні: теорія і практика. Посібник для депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. Одеса, 2016. 736 с. URL: http://cvu.od.ua/db_pic/images/files/file_1488396394.6047.pdf
7. Юнацький М.О. Конспект лекцій з дисципліни «Місцеві фінанси». Донець. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи. Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2019. 134 с. URL: http://elibrary.donnuet.edu.ua/1663/1/2019_KL_Yunackiy_Miscevy_finansy.pdf
8. Крутько М.А. Місцевий бюджет як елемент бюджетної та фінансової системи України: правові аспекти. URL: http://pp-law.in.ua/archive/1_2022/10.pdf
9. Павлов В.І., Кондрацька Н.М. Місцеві фінанси. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/875/1/104-109.pdf>
10. Гей К.В. Місцеві бюджети: підходи до категорії та розмежування понять. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/2de19036-672f-41ff-ac40-49e761f7df98/content>
11. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / [Ткачук А.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». К.: ТОВ «Софія». 120 с. URL: http://despro.org.ua/media/upload/m_sceve_samovryaduvannya_ta_decentral_zac_ya%281%29.pdf
12. Борошенко, Т. (2023). Місцеві бюджети як основа фінансової бази органів місцевого самоврядування. Грааль науки, (24), 72–79. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science>
13. Budget Management System User Manual. Department of Treasury and Finance. URL: https://www.treasury.tas.gov.au/Documents/BMS_User_Manual_2002-11-07.pdf

14. OECD, *Modern Budgeting*, OECD Publishing, Paris <https://doi.org/10.1787/9789264162167-en>.

15. *Modern budgeting: Enabling data-driven decision making*. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/process-and-operations/us-cons-ibm-budget-sync.pdf>

16. Allen Schick (2015). *A Contemporary Approach to Public Expenditure Management*. *International Bank for Reconstruction and Development*. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/zh/739061468323718599/pdf/351160REV0ContemporaryOPEM1book.pdf>

17. Голомб В.В., Паршин Ю.І., Голомб В.В. Роль процесів цифровізації економіки в досягненні цілей сталого розвитку. Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції за участю молодих учених та здобувачів вищої освіти «Актуальні питання суспільства у сферах екологічної та цивільної безпеки, енергозбереження, менеджменту та економіки», (16-18 жовтня 2024). Запорізький національний університет. Запоріжжя: ЗНУ, 2024. С. 315–317. URL: https://www.znu.edu.ua/ii_znu/nauka/2024/aktualni-pytannya/zbirnyk_24.pdf

Інформаційні ресурси

1. Про затвердження Типової форми рішення про місцевий бюджет. Наказ Міністерства фінансів України № 668 від 03.08.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0953-18#Text>.

2. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів. Наказ Міністерства фінансів України № 938 від 23.08.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1569-12#Text>

3. Місцеві бюджети. URL: <https://mof.gov.ua/uk/local-budgets>

4. Затвердження місцевих бюджетів Стаття 77. URL: <https://gr.org.ua/zatverdzhennya-mistsevyh-byudzhativ-stattya-77/>

5. Формування та використання місцевих бюджетів. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/17891/20-Semenov.pdf>

6. Місцеві бюджети: походження, поняття, структура, напрями розвитку та їх роль в регіональному розвитку. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/146.pdf>

7. Мультимедійний репозиторій кафедри ІЕПФ «Cyber Cloud» // Інформаційний простір економіко-управлінської освіти ІННІ ім. Ю.М. Потебні ЗНУ: веб-сайт. URL: https://znuiepf.com.ua/?page_id=2460.

8. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків

У режимі очного навчання заняття відбуваються в аудиторії згідно розкладу занять, у режимі дистанційного навчання - у форматі онлайн-конференції з використанням платформи Zoom - посилання на Zoom-конференцію видається на початку семестру. Відвідування лекційних занять є вільним, бали за присутність на лекції не додаються, і штрафні бали за пропуски занять не передбачено. Разом з тим, інтерактивний характер викладання дисципліни передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Здобувачі, які були відсутні на практичних заняттях згідно встановленому графіку (за розкладом), обов'язково виконують ці практичні завдання, які розміщені на платформі СЕЗН ЗНУ Moodle.

Політика академічної доброчесності

Кожний здобувач зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це плагіат. До здобувачів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки, можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. Кодекс академічної доброчесності ЗНУ). Під час виконання семестрових підсумкових контрольних заходів здобувач може користуватися лише переліком матеріалів, дозволених викладачем, що веде заняття з навчальної дисципліни. Використання інших матеріалів та інформаційних засобів (сторонні друковані матеріали, інтернет, мобільний телефон, планшет, смарт-годинник, додаткові вкладки браузера на комп'ютері (у разі комп'ютерного тестування) тощо) є порушенням Кодексу академічної доброчесності ЗНУ й дає підстави відсторонити цього здобувача від виконання підсумкового контролю та оцінити результати складання семестрового підсумкового контролю в нуль балів.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Будь ласка, вимкніть на беззвучний режим свої мобільні телефони та не користуйтеся ними під час занять. Мобільні телефони відволікають викладача та ваших колег. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Електронні пристрої можна використовувати лише за умови виробничої необхідності в них та із метою пошуку навчальної або довідкової інформації, якщо це передбачено тематикою завдання (за погодженням з викладачем).

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі здобувачами є платформа СЕЗН ЗНУ Moodle. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на «штатні» запити здобувачів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною. Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, відправте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу parshin22@ukr.net або azazmarina17@gmail.com. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи; електронна пошта має бути підписана справжнім ім'ям і прізвищем.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н.р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Здобувачі та викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ:** <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмій (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Порядок перезарахування та визнання результатів навчання з навчальної дисципліни або її окремого компонента (змістовий модуль, поточний контроль тощо) можливо за умов підтвердження участі здобувача в неформальній/інформальній освіті (онлайн курси навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги, майстер-класи, наукові публікації, науково-дослідна робота, робота у студентських наукових гуртках, участь у кейс-чемпіонатах, індивідуальні завдання, що поглиблюють навчальний матеріал навчальної дисципліни, тощо) сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, та регулюється Положенням ЗНУ про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція): <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds571a>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**.
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua.
Гаряча лінія: Тел. (061) 227-12-76.

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>.
Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>.

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>.